

Nyíregyházán januárban

„Mindenki álmodik. Csak az a különbség az álmodók között, hogy egyik ember sokáig magában hordja álmát, amíg a másik nyomban elfelejti: elfújta a hajnali szellő, mint a viráglevelet.

Legtöbbet persze a nők álmodják. A nők között ritka az olyan, aki álmát nyomban felébredés után elfelejtené. Nyitott szemmel is utána-néz az álom tovaszálldosó lepkéjének, amely néha olyan igénytelen, mint egy káposztalepke, máskor pedig nyugtalanító, mint akár a nők hajába akadt halálfejes pillangó. (...)

Hát még a vízpartokról hányan néznek a reggeli napsugárban eltáncoló szitakötő után? Nem kevesebben, mint a halászok, akik álmaikban is mindig halakkal foglalkoznak. Az álom vizein felveti magát az az aranyhal, amelyet minden halász szeretne megfogni egyszer életében. Álomban színültig telve van a háló zsákmánnyal, és az álombeli csuka se talál menedéket a halász elől.

A szabadban élő emberek, pásztorok, gazdák, földművelők szebbeket álmodnak, mint a királyok, mert az ő álmaikhoz az éji szél és a kosok bégetése szolgálatja a muzsikát, amit azok nem hallanak. Az álom tengeréből jönnek a nyájak, amelyeknek aranynapsugárból van a bundájuk. Az álom földjein nő meg a búzagalász olyan magasra, hogy azt ember el nem érheti. Az álom mezőin olyan kövér a legelő, mint akár a bibliai József hét bő esztendejében.”*

És miről álmodik a könyvtárigazgató? Vajon miképp fejtené meg Krúdy azt az álmot, amelyben gigabites fénykábel, digitális stúdió és tolmácsrendszer meg egy 5000 négyzetméteres könyvtár van?

Később persze kiderül, hogy néha a könyvtárigazgató is álmodik színültig teli halászhálóval, talán az aranyhal is megjelent már álmában egy-egy éjszakán. Ezzel az álommal lehetséges, hogy az írónak is könnyebb dolga lenne – már ami a megfejtését illeti. De mi van azokkal az álmokkal, amelyek valóra válnak?

Nagy László, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatója tehát a megvalósult álomról beszél.

– 2005. november 11-én tartottuk az új könyvtár ünnepélyes átadását. és december 1-jén nyitottuk meg kapuinkat a nagyközönség előtt. A két időpont között

* Krúdy Gyula: Szindbád, Magyar Helikon, 1973. 595. p.

még több kisebb alakítás történt, sőt még a mai napig is folynak kisebb munkálatok. Természetesen ez nem befolyásolja az üzemszerű működést. Ennek az évnak a végére lesz minden e helyén.

Még nem mindenkinek végleges a munkaszobája, hiszen ezekben a hónapokban készítjük az új szmsz-t, ami új feladatrendszert és szervezeti korrekciót is tartalmaz. A felújított és átalakított épület birtokbavételével új emberek jöttek, új csoportok alakultak ki. Bár rengeteg önéletrajzot kaptam mostanában könyvtárosoktól, sajnos, az önkormányzat az új körülményeket figyelembe véve leginkább csak a technikai kiszolgáló stáb növelésére adott lehetőséget. Jelenleg 70 munkatárs dolgozik itt – beleértve a technikai személyzetet. Több 4 és 6 órás munkatársunk is van.

Sok változás történt, amit írásban is legalizálni szeretnénk. Az új szmsz megfontolt döntések után jöhet létre. Át kell gondolni, melyek azok a feladatok, amelyeket ilyen létszám mellett el tudunk végezni, és melyek azok amelyeket nem. Vannak olyan szolgáltatások, amelyekre ugyan készek vagyunk, de még nem merjük beindítani, mert folyamatos, tízórás működését nem tudjuk garantálni.

Még alakítás alatt van a játéktár, ahol játékgyártó- és nagykereskedelmi cégek mutatják be, azaz „tesztelik” a gyerekekkel a játékokat. Meg is lehet majd vásárolni őket.

– *Úgy tudom, hogy nemcsak egyszerű területnövelés és környezeti modernizáció történt, hanem ennél többről van szó.*

– Igen. Praznovszky Mihály, a veszprémi megyei könyvtár igazgatója azt mondta: „négy évvel ezelőtt épült a mi új könyvtárunk, de te húsz évet ránk vertél!” Mi tudatosan törekedtünk a legmodernebb technika alkalmazására. Már maga az előkészítés is ebben a szellemben folyt, komoly szakemberek részvételével. A helyi városi tévé igazgatója – aki médiamérnök, médiaszociológus és a távoktatás megszallottja – is részt vett ebben a munkában, ma pedig munkatársaink között üdvözölhetjük. Nagyon nagy fantáziát lát ebben a munkában. Egy ilyen összetett elektronikai rendszert több hónapig tart beüzemelni, és csak később éri el az optimális teljesítményt. Még kevés a működési tapasztalat, és több év lesz, amíg minden tudását komplexen ki tudjuk használni, és egységesen üzemszerűen fog működni.

Van egy száz fős konferenciatermünk beépített világosító-, hang-, és videorendszerral, amely stúdióminőségű felvételek készítésére is alkalmas. A városi tévé élő, egyenes műsort tud innen sugározni, mert minden technika helyben van. Gigabites fénykábellel vagyunk összekötetésben velük. Debrecenig szeretnék most eljutni ugyanilyen feltételekkel, így rá tudnánk csatlakozni az országos hálózatra, ezáltal az európaira is. Ez nagy lépés lesz a meglévő technika optimális hasznosításához.

Még a tolmácsrendszer nincs beüzemelve, de hamarosan három nyelven tudunk egyszerre tolmácsolást biztosítani. A közeljövőben tervezzük egy videokonferencia próbáját a debreceni egyetemmel.

A stúdióink lemezfelvételekre, stúdióbeszélgetések rögzítésére is alkalmas. Az 5+1 technikánkat alkalmazva kiváló minőségű CD-k készíthetők itt. Keverőpultunk lehetővé teszi, hogy négy kamerás élő adást közvetítsünk a könyvtárból.

Elsősorban a távoktatásban tervezzük az előrelépést. Egyik fő partnerünk ebben a nyíregyházi főiskola. Az ott akkreditált távoktatási programokat szeretnénk idehozni. A brüsszeli tolmácsképző központtal tárgyalunk. A tolmácsközpont igazgatója nagyon elismerően nyilatkozott a technikai feltételeinkről. Az oslói egye-

tem médiakommunikáció szakja is szeretne gyakorló média szakembereket képezni nálunk. Mi nemcsak a könyvtári szakmára irányítjuk a távoktatási tevékenységet, hanem mindenféle más irányt is megpróbálunk oktatni.

A termet bérbe is adjuk. Multilevel marketinges cégek rendszeresen használják is. A kamaratermünkben már szinte egész évre megvan a kiállítások rendje, háromhetes ciklusokkal. Szakmailag a városi galéria segít ebben a munkában. Most épp a vajdasági szlovák naiv festőknek van kiállítása. Nagy siker volt Normantas Paulius litván származású fotós kiállítása, aki többek között a Himalájáról készített fotóiról ismert.

– Itt olyan tendencia látszik körvonalazódni, amely nagy elmozdulást mutat az informatika felé. Mindeközben a könyvtár hagyományos funkciói hogyan alakulnak?

– A hagyományos dolgokra építjük rá ezeket a szolgáltatásokat. Fontos megjegyezni, hogy a schengeni határ itt lesz hamarosan. Innen információt adni, hatalmas lehetőség, amelynek a könyvtár 400 ezer dokumentumával hihetetlen gazdag hátteret ad. Továbbá, aki az előbb említett, a legmodernebb technikával működő szolgáltatásainkat használja, az ezáltal a könyvtári környezetbe kerül, és ízlelgetni kezdi a hagyományos lehetőségeket is a könyvtáron belül.

– Egy ilyen nagy intézménynek, ilyen technikával felszerelve, nyilván nagy fenntartási költsége. Ki a fenntartó?

– 1991-ben, amikor a megyei és a városi önkormányzat alkudozott a város kulturális intézményeinek fenntartását illetően, kialakult a mai állapot. A könyvtár a városhoz került, bár a működésben segít a megye is. Még nincs tapasztalatunk az új épület fenntartási költségeivel kapcsolatban. Úgy érezzük, hogy a tervezett és elfogadott költségvetés startnak nem rossz. Bevételi kötelezettségünk nincs, ami bejön, azt állománygyarapításra szoktuk fordítani.

Az is pozitívum, hogy általunk egy kézbe került a város könyvtári hálózata. Három teljesen felújított könyvtár van, a többi pedig viszonylag jó állapotú. Itt 120–150 négyzetméteres könyvtárakról van szó, kb. 20 ezres állománnyal. Mozgó állományunkat folyamatosan cseréljük és forgatjuk egymás között. Pályázatokkal segítjük a munkájukat.

– Hogy érzik magukat a kollégái ebben az új környezetben?

– Azt mondják, jó itt lenni. Az átmeneti időszak nagyon rossz volt. A főiskola épületében egy térben összezsúfolva dolgoztunk, óriási tömeg volt. Rengeteg olvasót veszítettünk emiatt. Közel 60 százalékot. Érthető is, mivel a főiskolára idősek nem jöttek ki. A gyermekolvasók egy része megmaradt. Viszont észrevehetően növekedett a fiókkönyvtárak forgalma. Igyekeztünk oda helyezni azt az irodalmat, amire ott volt szükség.

– Úgy gondolja, hogy az új, modern környezet elég lesz az olvasók visszahódítására vagy másként is megpróbálják elérni őket?

– Folyamatos hírverés folyik a médiában. Kiállításokat rendezünk, több rendezvényünk van és lesz. A legjobb az egészben az, hogy látványosan családi programmá vált a könyvtárba járás. Teljes családok íratkoznak be, és nekünk éppen ez volt

az egyik célunk. Úgy tűnik, hogy talán visszatérnek a régi olvasóink. Január első két hetében 2800 új beíratkozó volt. Van olyan nap, hogy 1000-1200 ember fordul meg nálunk. Az internetes gépek általában teljesen kihasználtak. Az olvasóteremben is vannak gépek. Összesen 48 internetes gép és 10 kölcsönözhető laptop áll az olvasók rendelkezésére. Azt hiszem, lesz némi átfutási idő, mire kialakul az új közönség.

– *Milyen az érdeklődés a rendezvények iránt?*

– Elég nagy. Érdekes a város ilyen szempontból, mert kora tavasztól késő őszig nagyon sok program van. Több irodalmi kör is működik Nyíregyházán. Azt hiszem, inkább az a probléma, hogy túl sok a program. Kicsi ez a város, és a lakosságához képest túl nagy a kínálat. A könyvtári beíratkozásra viszont nem lehet panasz, mert az átépítés előtt a 124 ezer lakosú városból 17 000 olvasónk volt, a fiókkönyvtárakkal együtt pedig 24 000. Ez szerintem nem rossz arány. Inkább a gyerekekkel van gond. Bejönnek a könyvtárban, de nem olvasnak. A gyerekrészlegben van egy házi-mozi rendszer, amit szívesen használnak. Bár majd' minden nap vannak iskolai csoportjaink, de köztudott, hogy országosan is kicsi a gyermekolvasó réteg. Már általános iskolás gyerekek is interneten keresnek oktatási anyagot, így nincs könnyű dolgunk velük.

– *A kollégák mennyire nyitottak az új technológiára?*

– Szerencsére olyan felfogású – régi és új – munkatársaink vannak, akik fogékonyak az újra.

Most már nagyon látványosan megoszlik a technológiai rendszer működtetése, fejlesztése és a tartalmi információszolgáltatás, tehát a tartalom létrehozása. A könyvtárosok nem foglalkoznak azzal, hogy a számítógép programjai mitől futnak, míg a másik csapat nem tudja, hogy milyen tartalommal töltik fel azokat. Mindenki végzi a maga munkáját. Ez azért érdekes, mert az én egyik szakom informatikus, és amikor ide kerültem, hosszú ideig én voltam a rendszergazda. Ma a teljes informatikával foglalkozó létszám nyolc fő. Az egész zeneműtár, hangtár digitális. A fűtést akár laptopról vezérelhetem otthonról. Tiszta informatika az egész épület!

– *Gondolom, az új lehetőségek nagyobb mozgásteret adnak. Kik hozzák általában az új ötleteket?*

– Majdnem mindenki. Az igazgatóhelyettes fogja össze a rendezvényeket, és van egy kolléga, akinek újságírói és médiavégzettsége is van. Ő főként a saját programjainkat szervezi (pl. Nagy Könyv-program, Költészet Napja stb.). De sok kolléga van, aki hozza az ötletét, amivel még jobban ki tudjuk használni a felújított épület és a legmodernebb technika adta lehetőségeket. Ha megvan a jó gondolat, akkor mennek a számítástechnikusokhoz és egyeztetnek, hogy miként kivitelezhető. Bár most szerencsére bármi legyen is az, mindenre azt mondják, hogy megoldható! Nagyon kreatív a csapat. Önálló munkakörökkel, saját beosztással dolgoznak. Akik szolgálatban vannak, azoknak nyilván ott kell lenni, de a tájékoztatási osztály felállása is olyan, hogy két műszakban látják el a feladatokat. Így négy óra jut szolgálatra és négy háttérmunkára (sajtófigyelés, helyismereti feldolgozás, publikáció, tanítás). És nagyon sokat dolgoznak. 25 év helyi sajtóanyaga számítógépen van. Most szeretnénk publikussá tenni. Most elkezdjük digitalizálni a negyed százada működő

városi tévé teljes videoarchívumát. Ezt az anyagot is el lehet majd érni a szerverünkről. A weblapon hozzáférhető Ratkó József, Nagy András László, Antall István által készített *Hangsúly* című irodalmi folyóirat teljes hanganyaga. A „Szabolcsi Gyűjtemény”-ben a megyei születésű szépírók elsősorban első és kritikai kiadásai találhatóak. Móricz Zsigmond 150, míg Krúdy Gyula 200 első kiadású könyve van meg nekünk. A gyűjtemény könyveit örökbe lehetett fogadni, és az így befolyt összeget restaurálásra fordítottuk. Ennek a szervezése is sok munka.

Nagy projektünk volt a *Fejezetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtártörténetéből (1952–2002)* című kétkötetes mű kiadása is, amely az országban egyedülállóan az egész megye könyvtárügyét mutatja be. [Az erről szóló recenziót lásd jelen számunk *Könyv* rovatában – A szerk.]

– *Ön inkább beindítja a dolgokat és szabadjára engedi, vagy utána is kontroll alatt tartja a munkafolyamatokat?*

– Azt szokták mondani, hogy én beindítom és utána a kollégákra bízom a munkát. Csak néha nézek rájuk, vagy megesisik, hogy ők keresnek meg egy-egy problémával, kérdéssel. Valóban, inkább beindítója vagyok a projekteknek.

Mondanék is a közelmúltból egy példát erre. Arról beszélgettem a kollégákkal, hogy milyen jó lenne, ha az olvasóteremben társadalmi munkába hívnánk be úgynevezett „tisztelőbeli könyvtáros”-okat. Az illető szakember hetente vagy alkalmanként egy-egy délután az olvasók rendelkezésére áll, akik kérdezhetnek tőle, ennek fejében úgy használhatja a könyvtár szolgáltatásait, mintha belsős volna. A kollégáim elkezdtek foglalkozni ezzel az ötlettel, és jogászok, fogalmazók, jogi tanácsadó szolgálatok, dietetikus, természetgyógyász, kertész vállalták ezt a munkát. Ez klasszikus könyvtári szolgáltatás.

De ilyen új ötlet a farsang idején könyvtáros bál szervezése a megye könyvtárosainak.

– *Hogy bírja ezt a sok munkát? Gondolom, hogy az építkezés rengeteg plusz terhet jelentett az elmúlt időszakban.*

– Jól bírom, de lassacskán visszafogok a tempóból, mert az elmúlt két év nagyon sűrűn telt. Egyébiránt volt egy időszak még a '90-es évek végén, amikor hasonlóan sok volt a munka. Annak idején zajlott egy átépítés, és komolyabb belső átszervezések is voltak. Két évig nem mentem szabadságra. Utána, amikor viszont sikerült kivennem szabadságot, akkor kaptam egy infarktot.

– *Másként látja a dolgokat azóta?*

– Tanultam belőle. Hosszabb túlterhelt időszak után szépen fokozatosan állok vissza a megszokott rendbe. Ezen a nyáron már horgászni szeretnék. Szerencsére, a betegségem már régen volt. Most már minden nyáron elmegyek szabadságra, és azóta kertés házban lakom. A kertészkedés kikapcsol.

– *Hogy még több munkáról essék szó: nagy hangsúlyt helyeznek a határon túli magyarokkal való kapcsolattartásra. Miben áll ez?*

– Igen. A Kárpátok Eurorégió kulturális együttműködésében veszünk részt. Lényegében Kárpátalja, Kelet-Szlovákia, a két délnyugati lengyel vajdaság, Románia északnyugati csücske és Északkelet-Magyarország területét foglalja magába a terü-

let. Három, illetve négynapos konferenciákat tartunk, és nagyon jó emberi és szakmai kapcsolatok alakultak ki.

Gazdasági vonalon kezdték el ezt a fajta együttműködést, ezután terjedt át a könyvtáros szakmára. Meghívunk egyébként gazdasági, pályázati, európai uniós szakembereket is ezekre az alkalomokra.

A francia és német határon láttam, hogyan szolgálják ki a határ mentén kölcsönösen a lakosságot. A módszer annyira megtetszett, hogy szeretnénk itt is megvalósítani. Ukrajnában a legkeményebb a helyzet, mert oda elég nehéz átvinni a könyvet a vám miatt. Velük is napi kapcsolatban vagyunk, hiszen Beregszászon kollégánk tanít, és a „Nagy Könyv” programba is bevontuk őket. Ezenkívül Kasán van egy letéti könyvtárunk.

– *Mi a véleménye a bibliobuszról? Megoldás lenne-e ezeken a területeken, illetve a megyében?*

– A város is akar bibliobuszt. Nyíregyháza környékén vannak az ún. „bokrok”, olyan kistelepülések, amelyek közigazgatásilag a városhoz tartoznak, és ahol régen volt fiókkönyvtárak, de ezek megszűntek. Őket bibliobusszal remekül el lehetne látni. A szatmári térségben 48 olyan település van, ahol nincs annyi saját erő, hogy önálló épület, helyiség lehetne könyvtár. Ott is nagyon jó megoldás lenne ez. Nagy megye vagyunk, a legtávolabbi pont 160 km.

A bibliobusz nem egyszerűen kölcsönzésre alkalmas, hanem a buszon számítógépes kapcsolatot is el lehet érni. A megyei alelnök is üdvözölte az ötletet, még hozzá úgy, hogy egészségügyi diagnosztikai szolgáltatást is rá kell telepíteni a buszra.

– *Ezek szerint ez másfajta könyvtárbusz lenne, mint a hagyományos.*

– Igen. Sokan csak egyféle buszra asszociálnak. Sok változata létezik. Van például teleptített és konténeres változat is. Kiepített telephelyen, áramforrásokkal, számítógépes csatlakozókkal felszerelten lehet szolgáltatni ma már. Magyarországon öt-hat megyében megoldás lenne ez. Egyébként Szatmárnémetibe tervezzük ilyenfajta ellátást, ahol egy konténertelephelyet biztosítanak majd erre a célra.

– *Végül a könyvtárügy napirenden lévő kérdéséről szeretném megtudni a véleményét. Mit gondol az etikai kódex tartalmáról, céljairól?*

– Nekem van az etikáról elképzelésem. Azt hiszem, Lukács György fogalmazta meg ezt a legjobban. „Az etika egy középút a teljesen objektív jog és a teljesen szubjektív moralitás között.” Ha elkezdjük ragozni, hogy mit jelent ez a tanárnak, a könyvtárosnak a katonatisztnak, akkor mindezek már mind fosztóképzők lesznek. Ez nem hozzáad, hanem elvesz tőle. El tudom képzelni, hogy létezik választási etika, de egy szakmának nem szükséges külön etikai kódex. Az orvos szakmában fontos lehet, mert ott komoly döntések szülehetnek etikai vonalon. Látszik is, hogy polarizálódik a szakma például az abortusz kérdésében. De ha jobban belegondolunk, ez sem igazán etika, inkább moralitás. A jog az jog, a moralitás az moralitás. Ha ezt valóban meg lehetne fogalmazni egyes szakmákra... Szóval nem tudom, mi a különbség a tanári és a könyvtáros etika között. Ez a szakma különállóságát sem bizonyítja. Ennek a különállóságnak a túlhangsúlyozása sem indokolt. A könyvtáros szakma egy szerves és nagyon fontos része a társadalmi munkamegosztásnak.

A könyvtáros önmaga szakmaiságával mások szakmaiságát erősíti. Nem „direktben” használja a tudását, hanem áttételesen. Nap mint nap átadjuk a tudást valamilyen módon. Nem ismerem azt a differenciaspecifikát, amitől a könyvtáros etika könyvtáros etikává válik. Amit etikának hívunk, az kell, hogy igaz legyen a könyvtárosra is.

– *Köszönöm a beszélgetést, és sok sikert kívánok az Önök előtt álló új kihívások megoldásához!*

(Az interjú az Országos Könyvtári Kuratórium megbízásából 2006. január 19-én készült.)

Pegán Anita

Megőrizve megújulni

Egy fejlesztési folyamat megkoronázása

„Messze jövővel komolyan vess össze jelenkort...” – hívom segítségül Kölesey Ferenc szavait. Most, amikor a Magyar Kultúra Napjának felemelő ünnepe idején – eleget téve a megtisztelő felkérésnek – papírra vétetnek e sorok, Kölesey gondolatainak időszerűsége - egy új könyvtár jövőképében – szűkebb hazájában követőkre talált. Kalandozzunk kicsit még az időben, kezdjük a jelenel. A 2005. november 11-én avatott új nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár 1,44 milliárd Ft címzett támogatással elkészült felújítás és rekonstrukció révén 1500 négyzetméterrel bővült, megteremtve ezzel a korszerű információszerzés és a virtuális könyvtár színterét. A hozzáadott elegáns új szárnnyal, az „olvasási élet látványával,” a könnyed acél-üveg emelettel és magas tetővel bővített épület másfél szinttel lett nagyobb. Ha egy gondolat erejéig visszakanyarodunk a múltba, az 1975-ben átadott régi házra „épülettömegre”, amelynek 3400 négyzetméteres nagysága csonkítatlanul tükrözte a korabeli szakmai programot, beteljesültek Gerő Gyula akkori közhivatali jellegűnek bírált építészeti kritikai észrevételei „...azzal, hogy a homlokzat mögötti téglalapon hely maradt egy tartalékszintnek, ami később mintegy »emeletráépítéssel« újabb 600-700 m²-rel megnövelheti az olvasószolgálati részeket és szabályos mértani idom má formálhatja az épületet”.* Nos, a jelen építészeti eredmény minden eddigi képzeletet felülmúlt. Ám a jövő diktálta viharos fejlődés megenged egy újabb jövődölést, miszerint: „A hagyományos könyvtérépítés ... azért rendkívül érdekes műfaj, mert befejezhetetlen alkotás: az állomány gyarapodása megállíthatatlan. Balázs Tibor [tervező – *A szerző*] invenciózus bővítése most kellemes össz-

* Gerő Gyula: Új megyei könyvtár Nyíregyházán. = Könyvtáros, 1976. 1.sz. 5. p.

hangot mutat, nehéz elképzelni, hogy akár 15–20 év múlva megint hozzá kell nyúlni az épülethez. Nem sejthetjük, hogy akkor mégis mi lesz a megoldás: lehet-e tovább bővíteni a most megszületettet, vagy radikálisan új megoldásokra lesz-e szükség?***

Ez azonban már a mostani szakmai kihívásokon edződő új generáció édes-keserű gondja lesz. Most annak örülünk, hogy mértékadó vélemények egy következetes tervezői koncepció megvalósulását látják az elkészült épületben. A bővítés befogadó jellege, az épület régi, új színvilága, az ablakok, az üvegfelület megkomponálása, a belsőépítészeti részletek, a különféle, összeillő építészeti anyagok együtt adják az épület környezethez illő karakterét.

A könyvtár rekonstrukciójával lehetőség nyílt az épület szolgáltatási tereinek korszerűsítésére, a raktári kapacitás növelésére, a már létező szolgáltatások minőségi fejlesztésére, és nem utolsósorban a klasszikus könyvtári–közintézményi funkciók bővítésére.

A hagyományos szolgáltató terek elhelyezkedése nagyjából megmaradt, bár 1997-ben egy funkcionális átszervezés és átépítés történt, és valójában megőrződött a jól bevált gyakorlat. Az alagsori raktárhelyiségek – klimatizált helyismereti raktárral, közvetlen garázkapcsolattal –, a földszinti kölcsönzőtér és gyermekkönyvtár és az első emeleti szint, az olvasóterem, a folyóirat-olvasó, s az informatikai, telekommunikációs eszközpark helyiségeinek hasznos alapterülete szintenként 210 négyzetméterrel bővült. Az internetszoba külön, felnőtteknek 9, a gyerekeknek 10 számítógéppel szinte állandóan túlterhelt. Az olvasóteremmel egy szinten, egymásba nyílóan végre méltó helyet kapott a helyismereti gyűjtemény, és ugyanezen a szinten kapott helyet az állománygyarapítás és feldolgozási munkaszervezet.

A könyvtár munkatársai a felújítás időszaka alatt – ideiglenes működési körülmények között – készültek egy minőségibb szolgáltatási rendszer befogadására, közvetítésére, továbbadására.

A legfőbb szakmai tevékenységek át- és újragondolására, az új szolgáltatási funkciók, új szakmai koncepciók előkészítésére, kidolgozására került sor (szmsz. gyűjtőköri szabályzat, információ-tájékoztatási rendszerek elemzése, bővítése, felkészülés az SR-LIB windowsos változatának használatára, átjelzetelésére) – alkalmazkodva egy teljesen új informatikai rendszerhez, s a lehető legnagyobb mértékben a társadalmi igények kiszolgálásához.

A beruházás egyik meghatározó eleme a gépészet és informatikai infrastruktúra-fejlesztés volt. Ez hivatott szolgálni a 105 számítógép üzemeltetését, valamint a fűtés, a légkondicionálás és a biztonságtechnika vezérlését. Az épület frekventáltabb pontjai biztonsági kamerákkal vannak ellátva. A szerverek több funkciót látnak el (levelezés, proxy, web, OPAC, FTP, hálózati erőforrások megosztása, archiválás). Az épületben található több száz végponthoz a SISCO switchek biztosítják a hozzáférést és a vezérlést. Modern rádiófrekvenciás kapcsolat (WIRELESS) üzemel, ami lehetővé teszi az olvasóinknak a kábel nélküli információs hozzáférést is, akár PDA-ról, Notebookról vagy Tablet PC-ről legyen szó. A HUNGARNET Egyesület támogatja a HBONE rendszerre való csatlakozást, ami 4 Mb/s (QDSL) sávszélességet biztosít.

*** Élet és Irodalom 2005. december 2., 26. p.

A technikai fejlesztés lehetővé tette a reprográfiai szolgáltatások növelését is. például színes fénymásolás, sokszorosításhoz szükséges ún. összehordó gép, amely a könyvtár saját kiadványainak előállítására szempontjából gazdaságos. A helyismereti szolgáltatások bővítését szolgálja a három mikrofilm digitalizáló és másoló nyomtató. A lap- és síkszkennő – amely szintén a könyvtárhasználók rendelkezésére áll – a belső műhelymunkák, a sajtófigyelő-szolgálat színvonalának kiteljesedését is szolgálja. A tartalomszolgáltatás technológiája tehát garantált.

Az új és kibővült funkciók gyakorlásának színtere a mintegy 800 négyzetméternyi emeletráépítés. Itt kapott helyett a médiatár, a konferencia- és külön kamaraterem. A médiatár már elnevezésében is tükrözi azt az új szolgáltatási minőséget, amely a nyíregyházi Móríc Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban létrejött. Amellett, hogy a hagyományos zenei könyvtár elemei mellé a DVD-k és a multimédiás CD-k is bekerültek, a látványa is megújult, modernebb megjelenést kapott. A médiatárba belépő azonnal láthatja, hogy hiányoznak a megszokott lehallgató berendezések, helyüket a számítógép vette át. A multimédiás tartalmak és a hagyományos zenei CD-k is számítógépen nézhetők, hallgathatók. Újszerű az a szolgáltatás, hogy az archívumban nemcsak keresni lehet, hanem egy kattintással meg is nézhetők és hallgathatók az adott tartalmak. Ez a lehetőség ma még elsősorban a hangzóanyagokra vonatkozik, de az adatbázis építésünk lehetővé teszi, hogy a látogatók hamarosan elérhetik a külön a videostúdióban elhelyezett helyi Nyíregyházi Városi Televízió archívumát is. Terveink szerint rövidesen a NAVA archívuma is elérhetővé válik. A médiatár melletti stúdióban zajlik a bakelitlemezek digitalizálása, innen történik a konferenciaterem igényeinek kiszolgálása is.

A száz fős konferenciaterem mindazon igények kielégítésére alkalmas, amelyek a XXI. században egy ilyen teremtől elvárhatók. Így megtalálhatók benne a teljes körű digitális technika mellett a háromnyelvű tolmácsberendezés, az 5.1-es Dolby Surround hangrendszerű mozi és nemzetközi konferenciák lebonyolítására alkalmas videokonferencia rendszer.

Új funkcióként jelenik meg a távoktatás terve, amely a virtuális könyvtárral egyaránt a korszerű távadatátviteli lehetőségekre épít. Az Európai Unió és a Nemzeti Fejlesztési Terv által preferált „élethosszig tartó tanulás” programját is kívánja szolgálni ez az új funkció. Előkészítő tárgyalások folynak – a Nyíregyházi Főiskolával és a megyei pedagógiai intézettel együtt – az oslói egyetemmel médiaszakemberképzés, illetve a brüsszeli tolmácsképző központtal tolmácsképzés beindítására is.

A konferenciaterem rendezvények, programok legszélesebb skálájú sokaságát hivatott befogadni. A mintegy másfél hónap alatt volt már itt szakmai továbbképzés, három kiállítás, négy író-olvasó találkozó, több közösségi összejövetel.

A társadalom széles rétegét megcélzó új szolgáltatási formaként jelenne meg e szinten a játékkönyvtár–játéktár, vagy ludotéka, követve több fejlett európai ország nyilvános könyvtáraiban már kialakult gyakorlatot. A feltételes mód ez esetben még az előkészületi fázist, a részletesen kidolgozott tevékenységi koncepciót, az illetékes szakemberekkel való kapcsolatépítést, tárgyalást, és némi eszközbeszerzést jelent. Célja kettős; egyrészt, felkelteni a gyerekek könyvtárhasználat iránti igényét (a csökkenő gyermekolvasói létszám megállítására), másrészt a közösségi kapcsolatok (felölt és gyermek), kommunikációs készségek fejlesztése, javítása, ennek egyik legtermészetesebb megvalósulási közege lehet a könyvtár. E színtér a pedagógus irányításával egy komplex szolgáltatást tesz lehetővé a következő funk-

ciókkal; játékkölcsönzés, játszóház, játék- és nevelési tanácsadás, játékkiállító és bemutatóterem, sőt e tevékenységek terápiás funkciókkal is bővíülhetnek.

Február végére elkészül a könyvtár új weblapja. Az aktuális információkon túl, egységes rendszerben és kereső panelben kerül ki a *Kelet-Magyarország* című napilap 25 évnyi feldolgozott anyaga, a megyei sajtóbibliográfia, a *Könyvtári Kis Híradó*, a megyei könyvtártörténet, a *Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle*, a *Hangsúly* című megyei irodalmi folyóirat anyaga.

Összefoglalva: a hagyományos értékőrző és közvetítő könyvtári szolgáltatások és a művelődési, oktatási, szórakozási tevékenységek komplexitásában teljesedik ki az új épület funkcionalitása. Egyszerre kívánja szolgálni Nyíregyháza és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtári és sokszínű kulturális szükségleteinek kielégítését, meg a regionális szerepkörből adódó feladatokat. Hogy ez így lesz, arra az egyik garancia az intézmény szakmailag jól felkészült szakembergárdája és első számú vezetője, akit Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a Magyar Kultúra Napja alkalmából 2005. január 22-én „Nyíregyháza Város Közművelődési Életéért” Porzolt István-díjjal tüntette ki.

Zselinszky Lászlóné

Ajánlás a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata Kulturális Bizottságának*

A kisebbségek anyanyelvi könyvtári ellátásának törvényben meghatározott feladata a települési és megyei önkormányzatok közkönyvtáira hárul.

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának Kulturális Bizottsága 1996-ban létrehozott egy könyvtáros albizottságot, az egyeztető munkának köszönhetően rendszeres párbeszéd kezdődött a minisztériummal, az egyes kisebbségek képviselőivel.

Kezdetől fogva célul tűztük ki a normatív finanszírozás megteremtését, együttműködve a későbbiekben az Országos Idegennyelvű Könyvtárban megalakult munkabizottsággal. Áttörő változás nem történt. 2000-től a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek könyvtári ellátására ötmillió forintot különített el, ez az összeg az Országos Idegennyelvű Könyvtáron keresztül jut el a szolgáltatást végző intézményekhez. A szekszárdi Illyés Gyula Megyei Könyvtár a német és szerb kisebbségeket figyelembe véve 400 ezer forint támogatásban részesült a korábbi években. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata segítette a beszerzések egyszerűsítésében, a kapcsolatok kialakításában. Az önkormányzat számítógépeket, CD-ROM-okat, lexi-

* Elhangzott 2005. november 6-án Szekszárdon, az Illyés Gyula Megyei Könyvtárban.

konokat ajándékozott a megyei könyvtáraknak. A munkabizottság tagjai véleményezésükkel, javaslaikkal, szervező munkájukkal, helyismereti kutatásokkal, kiadványgondozással is segítették a kisebbségi önkormányzatok tevékenységét. Alkalmat teremtettek módszertani tanácskozásokra, tapasztalatcserékre.

Az utóbbi három évben a kulturális bizottság tagjai között nincs könyvtáros. Ennek következtében a kommunikáció gyengült... Törvényszabta feladataink el látásáról természetesen így is gondoskodunk, korszerűsítünk.

A nemzetiségi ellátást érintő országos problémák

- Folyamatosan pályázunk gyűjteményfejlesztésre a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány pályázatainak, indoklás nélkül elutasítanak bennünket (ld. a Szekszárdról, Kecskemétről, Békéscsabáról... beadott pályázatokat).
- Nem működik az NKA ideiglenes nemzetiségi szakkollégiuma.
- A központi keret zárolása miatt csak a következő évben vásárolhatunk német nemzetiségi dokumentumokat.
- Pillanatnyilag szinte megoldhatatlan feladatot jelent az új német helyesírás alkalmazása óta a régi nyelvkönyvek, szótárak pótlása a gyűjteményekben.
- A nemzetiségi honlapokon az intézmények között nem találjuk a könyvtárakat.

Jogi, szervezeti háttér

„A hazánkban élő nemzeti és etnikai kisebbségek szervezett keretek között történő könyvtári ellátására az 1970-es évek elejétől került sor. Az országos szintű jogi szabályozás akkor is a közművelődési könyvtári hálózat keretei között írta elő a kisebbségek könyvtári ellátását. Az országos szintű feladatok megfogalmazása mellett a középszintű könyvtári ellátásban részt vevő báziskönyvtáraknak és fenntartóiknak a teendőit is kijelölte.

A rendszerváltás – a társadalmi változásokkal összhangban – érdemi változásokat hozott a hazai kisebbségpolitikában, ami jelentős kihatással volt, illetve van a kisebbségek könyvtári ellátására.

1991-ben megjelent az önkormányzatokról szóló XX. sz. törvény. A vele összhangban levő, a kisebbségek jogait összegző rendelet kötelezően előírja és az önkormányzatok feladatává teszi a településen élő kisebbségek könyvtári ellátását, ezen belül a kisebbségi lakosság részére anyanyelvű könyvtári anyagok szolgáltatását. A nemzeti és etnikai kisebbségekről szóló 1993. évi LXXVII tv. – az ún. kisebbségi törvény – a kisebbségek közösségi jogairól is rendelkezik és meghatározó szerepet szán a helyi, a regionális és az országos kisebbségi önkormányzatoknak a kisebbségi kultúra megőrzésében, fejlesztésében. A jogszabályi feladatokkal összhangban az 1997. évi CXL. törvény egyértelműen kimondja az egész könyvtári rendszer, de különösen a megyei könyvtárak kulcsfontosságú szerepét: azt, hogy a megye kisebbségeinek középszintű könyvtári ellátásáról a megyei könyvtáraknak kell gondoskodniuk, hogy a megye egész területén ez az intézmény végzi, illetőleg

szervezi a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó lakosainak könyvtári ellátását. Ugyanez a törvény a központi szolgáltatások között, a könyvtári rendszer szerves részeként előírta a hazai kisebbségek könyvtári ellátásának országos szintű segítségét. Ebben az Országos Idegennyelvű Könyvtár kapott – az 1999. évi megújító Alapító Okiratban is megfogalmazott központi szerepkört.”**.

Helyi, megyei, országos feladat- és hatáskör – rendszerbe szerveződve

Az Illyés Gyula Megyei Könyvtár jelenleg is – minden anyagi nehézség ellenére – korszerű német kisebbségi ellátórendszert működtet települési tagkönyvtárai számára (26 városi, illetve községi, iskolai könyvtárban). A dokumentumok beszerzéséről, leltárba vételéről, feldolgozásáról, az adatok hozzáférhetővé tételéről – honlapunkon – gondoskodunk. Letéti állományainkat frissítjük, cseréljük. A gyarapodás mértéke rendkívül szerény, 2005-ben csak költségvetésünk szűkös megyei keretéből vásárolhattunk. Jelentős a könyvtárközi kölcsönzésünk forgalma. Nemzetiségi rendezvényeink (átalakuló szerveződésű és programsorozatú olvasótárbor, szépkiejtési verseny, országos könyvbemutató stb.) ismertek, elismertek. A Goethe Intézet szolgáltatásait közvetítjük, ezáltal a hatékonyság megsokszorozódik. Folyamatosan ellátjuk a kisebbségi módszertani tanácsadást, a szakfelügyeleti vizsgálatokban foglalkozunk a kisebbségi könyvtári ellátás eredményeivel, esetenként kudarcaival. Továbbképzéseket, nyelvtanfolyamokat, tapasztalatcseréket szervezünk. Évenként kapcsolódunk a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár kiváló Spielblättern játékához. A helyi tájházakkal, hagyományőrző csoportokkal, egyesületekkel, a helytörténészekkel, a nemzetiségi írókkal, német kisebbségi önkormányzatokkal kapcsolatot tartunk (igyekszünk tartani), közös programokban, fejlesztésekben veszünk részt (ld. Közkincs pályázat). Mindez elsősorban a települési könyvtárakban dolgozó munkatársak feladata, a megyei rendezvények, szolgáltatások kínálatáról a Tolna Megyei Német Önkormányzatok Szövetségével közösen gondoskodunk. A szekszárdi Német Színház közművelődési, identitást erősítő tevékenységét minden könyvtári eszközzel segítjük, a kölcsönösség megmutatkozik közös irodalmi délutánok, felolvasó estek rendezésében Szekszárdon és a megye kisebb településein egyaránt.

Honlapunkon szerkesztjük a német nemzetiségi információkat (www.tolde.hu).

A többcélú kistérségi társulások könyvtárfejlesztései Tolnában és más megyékben is a könyvtári szolgáltatóhelyek korszerűsítésével párhuzamosan a nemzetiségi könyvtári ellátás minőségét is javítják.

Javaslataink

Kisebbségi önkormányzati vezetők véleménye szerint is a nemzetiségi anyanyelvi kultúra megőrzésének, ápolásának egyik alapintézménye a könyvtár. Igyekszünk ennek az elvárásnak megfelelni.

** Juhász Jenő: A magyarországi kisebbségek könyvtári ellátásáról. = Baranyai Könyvtári Infó, 2001. 7–8. sz. 1–2. p.

Erősíteni kívánjuk a Magyarországi Németek Háza (Haus der Ungarndeutschen) munkatársaival kapcsolatunkat. Elérhető adatbázisokat kellene működtetnünk a német nemzetiség irodalmáról, a róla szóló szakirodalmáról.

Vándorkiállításokat, hozzá kapcsolódó programokat szervezhetnénk alkalmanként (eljutva természetesen a kistelepülésekre is). Bemutathatnánk a magyarországi németek népviseleteit, ételeit, kézművességét stb.

A megyei könyvtárak közötti együttműködést erősíthetnénk tapasztalatsere, kölcsönös beszámoló, ötletbörze formájában. Alkalmanként könyvtárainkban sor kerülhetne az ország nemzeti tájházainak bemutatására (fotók, prospektusok, könyvek, periodikák formájában).

A természetesen a legfontosabb feladat a kért információk, dokumentumok „házhoz szállítása”.

A régióban közös uniós pályázati lehetőség felkutatásával, közös munkával erősíthetnénk az itt élők összetartozás-tudatát.

A megyei könyvtárak igazgatóinak megbízásából is kérem, számítsanak ismét megszervezendő könyvtárosi munkaközösségünkre. A kisebbségi önkormányzatok megbízható (talán nélkülözhetetlen) partnerintézményei, segítői vagyunk.

Elekes Eduárdné

Könyvtáravató Jászberényben

A megújult nyíregyházi MórícZ Zsigmond Megyei Könyvtár felavatása mellett a hazai könyvtárügy bizonyára emlékezetes dátuma lesz 2005. november 18-a, a Jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központ felújított épületének átadása miatt is. Az ünnepségre a könyvtár mintegy száz főt befogadó előadóteremben került sor, ám a megjelentek (számuk pontosan 172 volt) egy része kiszorult az ahhoz közvetlenül kapcsolódó kiállítóterembe. (Mindezt persze azért említem meg, hogy máris kiderüljön, lám, mi minden van, lett a felújított könyvtárban.)

Az ünnepségről

A helyi Harmónia Óvónői Kamarakórus műsora, majd Húvösvölgyi Ildikó hanglatteremtő versmondása után dr. Magyar Levente polgármester köszöntötte a megjelenteket, és méltatta azt a példás összefogást, aminck eredményeként az intézmény, amely építészeti megoldásaiban – méltó mementóként – felidézi az egykor ott álló zsinagógát, megújult. Többek között erről is szólt avató beszédében Koncz Erika helyettes államtitkár. Hangsúlyozta, hogy a központi fejlesztéseken túl a fenntartó anyagi és erkölcsi támogatásának, a könyvtárosok odaadó munkájának a hiányában, kettőjük folyamatos párbeszéde és összehangolt munkája nélkül nem működhet jól a könyvtár. Az ország és az önkormányzatok nehéz helyzetében Jászberény pozitív példa. Felidézte azt a reformkori történetet, amikor Széchenyi István

előterjesztette a magyar közlekedés és a vasutak fejlesztési tervét, általános felzúdulás fogadta, mert annak megvalósítása rengeteg pénzbe kerül, mire Kossuth Lajos – Széchenyi legnagyobb politikai ellenfele – szót kért, és a következőket mondta: „Uraim, ez nem költség, ez nem kiadás, amit a gróf úr előterjesztett, ez a haza előmenetele érdekében történő beruházás.” – „Nem tudom, ismerték-e a könyvtár fenntartói ezt a történetet, amikor a könyvtár felújítása mellett döntöttek, de hogy ennek szellemében cselekedtek, abban biztos vagyok” – fűzte hozzá, majd a szakma nevében megköszönte az önkormányzatnak, hogy gondos tulajdonosként támogatta a felújítást, a könyvtárosoknak pedig áldozatkész munkájukat. Márton Sándor műszaki igazgató arról szólt, hogy a stílusjegyeiben a hagyományostól eltérő épület kivitelezése és a tervezővel, Sáros László Ybl-díjas építésszel (aki 2004-ben – megosztva – Az év főépítésze volt) való együttes munka milyen örömet szerzett neki. Sáros László, aki egyébként a város főépítésze, azoknak is, akik még nem látták az új épületet, újabb meglepetést okozott: a könyvtár igazgató asszonyának – mintegy szimbolikusan reá bízva a múlt örökségét is – átadta az egykori zsinagóga kulcsait. Ezt követően nem kevesebb mint három országgyűlési képviselő (Szekeres Imre, Kis Zoltán, Gedei József), és a társintézmények nevében Hortiné dr. Bathó Edit, a Jász Múzeum igazgatója mondott köszöntőt. Zárszavában Szabó Jánosné (Taczman Marika), a könyvtár igazgatója felidézte azt a pillanatot, amikor hét (!) évvel ezelőtt bekopogott a polgármesterhez a könyvtár szükséges bővítésének a szándékával, s aminek eredményeként rövidesen megjelent az intézményben Sáros László főépítésze...

Tények, adatok a beruházásról, a könyvtárról

A könyvtár bővítésére 2004-ben – 63 millió forint önrészt vállalva – 270 millió forint címzett támogatást nyert az önkormányzat. (Ebből 11 milliót a felnőtt kölcsönző, az olvasóterem, a kamaraterem bútoraira, 3 milliót az épület környékének a rendbetételére fordíthattak.) A video- és a hangtár berendezésére az NKA Könyvtári Kollégiumától 1,8 milliót, majd a kamaraterem hangosítására 400 ezer forintot nyertek, mindkét esetben ugyanannyi önrészt vállalva. A beruházás eddig összesen 337,4 millió forintba került, ebből az önrész 19 százalék volt.

A könyvtár alapterülete 888 négyzetméterről 1289 négyzetméterre (48%) növekedett. Mindezt Sáros Lászlónak úgy sikerült megoldania, hogy a korábbi két-szintes épület falait megemelve, teljes belső és külső átalakítással négy szintet alakított ki. Az új épület tervrajzai, az egykori zsinagóga és a korábbi könyvtárépület fényképeivel együtt megtekinthetők az *Országépítő* 2001/2. számában. Ám – anélkül, hogy méltatnám azt, hogy az unalmas, kocka alakú épület külsőben is milyen változásokon ment át – érdemes számba venni legalább a különböző szinteken található helyiségeket, szolgáltatásokat.

Földszint: szélfogó, 18 négyzetméter, előtér, recepció: 26 négyzetméter, felnőtt kölcsönző, szabadpolcos tér: 146 négyzetméter, feldolgozó: 15 négyzetméter, raktárak: 141 négyzetméter.

Az első emeleten található a 119 négyzetméteres olvasógaléria (olvasóterem), innen nyílik a helytörténeti gyűjtemény (28 négyzetméter), az irodák (26 négyzetméter), valamint a munkatársak étkezője (15 négyzetméter).

A második szinten kapott helyet a gyermekkönyvtár (amely természetes megvilágítása révén is nyilván a legjobban járt az átalakítással), a „foglalkoztató terem”-mel és a meseszobával együtt összesen 208 négyzetméter, nem beszélve a gyermek-könyvtárosok irodájáról (13 négyzetméter) s arról, hogy itt található a 36 négyzetméteres internetszoba, amelyet a gyerekek is használhatnak.

A legfelső szinten alakították ki a már említett előadótermet (94 négyzetméter), amelyhez öltöző (10 négyzetméter), szék- és asztalraktár (21 négyzetméter) is kapcsolódik, a 63 négyzetméteres kiállító tér (ahol a megnyitó alkalmával a régi épületet és az átalakítás mozzanatait fényképkiállítást mutatta be), valamint a 34 négyzetméteres zenetár, a 34 négyzetméteres videotár és a 17 négyzetméteres kutatószoba. A recepció fölött minden szinten 25–27 négyzetméteres társalgók találhatóak. Talán olvasóim már megelégtették a részletes adatokat, de úgy érzem, el kellett sorolnom, mert így sikerül érzékeltetnem, hogy pl. a különböző tárakban egyszerre jó néhány látogató számára nyílik alkalom a kényelmes helyben használatra is. No és persze a negyedik szint után mehetnék a csillagos égig, ám ha addig nem is, akkor az innen megközelíthető a vörösréz csillagvizsgáló kupoláig (14 négyzetméter).

Mindenhhez hozzátartozik még, hogy az épület teljesen akadálymentesített, légkondicionált, a liftben kényelmesen elfér a kerekesszék, külön mosdó áll a mozgásérültek rendelkezésére. Az intézményben 21 munkatárs dolgozik, ebből könyvtárosi munkakörben (ide soroljuk a főállású rendszergazdát is) 15 fő. Egyelőre huszonhárom számítógépük van (és szélessávú internet-hozzáférés), a megnyitó után a kölcsönzés már számítógéppel történik.

Intermezzó az épületről, avagy bejárati kupoláról

Szólnom kell arról, hogy a felújított könyvtár építészeti megoldásai nem mindenkinek nyerték el a tetszését. Különösen a bejárat elé helyezett koronás sárgaréz kupola (szélfogó), amely az egykori zsinagóga emlékét idézi a padlózatán látható Dávid-csillaggal együtt. Az egyik helyi újság szerkesztője szerint ráadásul a „heves kacajok és döbbségek tekintetek” által kísért „réz portársfülke” mellett az „álmódó elme merész szárnyalásának tudható be” (ami egyébként számomra elismerést jelentene) a csillagvizsgáló kupola is, amit szerinte azért nem rendeztek be (rövidesen megteszik), mert „ esetleg valaki kiszámolta a környéken egy főre eső csillagászok számát, és viszonylag kis értéket kapott.” Bizonyára nem kell kommentálnom ezt a badarságot, csak megemlítem hogy – s ezzel nem kívánom csökkenteni Sáros László érdemeit – a könyvtár korábbi épületének a tervében is szerepelt a csillagvizsgáló, csak akkor nem, most viszont volt rá pénz. Nos, ez a lap kérte fel Torma Tamást, az OCTOGON munkatársát, hogy „tanult ítésként” írjon véleményt az épületről. Furcsa mód neki sem tetszik a bejárati kupola (s egészében a könyvtár, kivéve a gyermekrészeletet, valamint a Sáros László által tervezett egyéb helyi épületek), mert a belépőt „alaposan megzavarja a jelképerdő”, és „rögtön valami tolakodó transzcendencián kell áthaladnia: mint valami láthatatlan lézeregyenes, a márványpadló hatalmas Dávid-csillagát ez a templomokra jellemző szakrális sugárvonal (’az Úr fényugara’) köti össze a kupolatető koronájával – körülötte pedig, mint néhány ismert katolikus kápolnában festve a csillagos égbolt.” Persze azért is idéztem, mert pontos leírását adja a kupolának.

amelyben körben padok vannak, s azért nevezik szélfogónak, mert a nyitás előtt érkező látogatók is megpihenhetnek ott míg a belső ajtó kitarul. A cikk módosított változata olvasható a *Népszabadság*ban (Múltteremtés Jászberényben, 2005. október 28.). Természetesen nem tisztem kommentálni, csupán az előbbiekhöz kapcsolódva szeretnék megemlíteni valamit.

A kupolában üldögélve azon morfondíroztam, hogy évekkel ezelőtt a kiváló szobrászművésztől, Wagner Nándorról (1922–1997) megjelent kiadványban mit is olvastam a Dávid-csillag sajátos értelmezéséről. (A kiadvány az *Országépítő* mellékleteként jelent meg, és a közelmúltban elhunyt B. Supka Magdolna művészettörténésztől kaptam ajándékba.) Az egyszerűség kedvéért idézem – nem teljességgel – Wagner Nándor ide vágó gondolatait: „A lefelé mutató háromszög az anyagi világ elrendezésére utal, a felfelé irányuló háromszög a kultúrára, amely fentről hozza le és a felülről jövő hatásokkal rendezi el a világot. Ha a civilizáció – tehát a világ anyagi vonatkozásai – uralkodnak el, akkor baj van. Ha a kultúra, a szellemi világ érvényesül, akkor megvan a további fejlődés lehetősége. De a kettőnek egyensúlyban kell lennie, és a mogendavid az egyensúlyt mutatja, a kettő középpontja azonos.” Az idézetnek – amivel persze lehet egyet vagy nem egyet érteni – a könyvtárávató alkalmával többféle jelentése is lehet. Én mindenesetre csak arra utalnék vele, hogy számomra, s remélem, majd mások számára is, ez a valóban nem hagyományos előtér – éppen az ott látható jelképrendszere révén – nemcsak szélfogó, hanem egyféle meditációs hely is lesz, ahol ezért is érdemes megpihenni, vagy könyvekkel a kezünkben akár egy sóhajtásnyira megállni. Persze nem kötelező.

Arató Antal

Könyvtárak, levéltárak, irattárak berendezése, költöztetése, rendezése, portalanítása; állományellenőrzés, raktározási segédeszközök forgalmazása

MAURER PÉTER
vállalkozó

2094 Nagykovácsi,
Tompá Mihály utca 21.

Tel./fax: 06-26-389-909
mobil: 06-30-403-8959
e-mail: maurer.peter@axelero.hu